وەزارەتی ناوخۆ

ژمارە: ٢٠٧٦ لە ٢٠٢١/١/٢١

پاڵپشت بەو دەسەڵاتەی پێمان دراوە لە یاسای وەزارەتی ناوخۆ ژمارە (٦)ی ساڵی ٢٠٠٩ ، بڕیارماندا بە دەرچوواندنی ئەم ڕێنماییانەی خوارەوە :

ڕێنمایی ژمارە (٣) ساڵی ٢٠٢١

ڕێنمایی ڕێکخستنی کاری کۆمپانیاکانی (هاوردەکردن و گواستنەوە و فرۆشتنی ئۆتۆمبێل) و پێشانگاکانی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل

ماددەی (١): پێناسەکان

مەبەست لەم دەستەواژانەی خوارەوە ئەو مانایانەی کە بەرامبەریان هاتووە بۆ مەبەستەکانی جێبەجێ کردنی ئەم ڕێنماییانە:

١- **وەزیر:** وەزیری ناوخۆی حکومەتی هەرێمی کوردستان.

٢- **وەزارەت:** وەزارەتی ناوخۆی حکومەتی هەرێمی کوردستان.

٣- **بەڕێوەبەرایەتی:** بەڕێوەبەرایەتیەکانی هاتووچۆ لە هەرێمی کوردستان.

٤- **بەڕێوەبەرایەتی کۆمپانیا ئەمنییەکان:** بەڕێوەبەرایەتی کۆمپانیا ئەمنییەکان و مۆڵەت پێدان لە وەزارەتی ناوخۆ.

٥- **گرێبەست:** گرێبەستی ستانداردی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل لە هەرێمی کوردستان کە لە لایەن وەزارەتی ناوخۆ ڕێك دەخرێت بە زمانی کوردی و عەرەبی.

٦- **مۆڵەتی کارکردن:** ئەو مۆڵەتەیە کە لە لایەن وەزارەتی ناوخۆ دەدرێت بە کۆمپانیاکانی (هاوردەکردن یان گواستنەوە یان فرۆشتنی ئۆتۆمبێل) و پێشانگاکانی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل.

٧- **کۆدی ئەلیکترۆنی:** ئەو کۆدەیە کە دەدرێت بە کۆمپانیا یان و پێشانگاکانی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل بەمەبەستی فروشتنی ئۆتۆمبێل بەپێی سیستەمی ستانداردی گرێبەستی ئەلیکترۆنی.

٨- **کۆمپانیا**: ئەو کۆمپانیایە کە بەپێی یاسای کۆمپانیاکان ژمارە (٢١)ی ساڵی ١٩٩٧ هەموار کراو لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی تۆمار کردنی کۆمپانیاکان لە هەرێمی کوردستان تۆمارکراوە.

٩- **پێشانگا**: ئەو پێشانگایانەی کە مۆڵەتی کرین و فرۆشتنی ئۆتۆمبێلیان هەیە.

ماددەی (٢):

مەبەست لە دەرچوواندنی ئەم ڕێنماییە ڕێکخستنی هاوردەکردن و گواستنەوەی ئۆتۆمبێلی نوێ و بەکارهاتوو بۆ هەرێمی کوردستان بەپێی ڕێنماییە بەرکارەکان و بە ستانداردکردنی گرێبەستی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل بە مەبەستی پاراستنی مافی بەکاربەر لە هەرێمی کوردستان.

مەرجەکانی پێدانی مۆڵەتی کۆمپانیای (هاوردە کردن یان گواستنەوە یان فرۆشتنی ئۆتۆمبێل) و پێشانگاکانی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل

ماددەی (٣):

یەکەم:

مۆڵەتی کارکردن بە کۆمپانیای (هاوردە کردن یان گواستنەوە یان فرۆشتنی ئۆتۆمبێل) بەم مەرجانەی خوارەوە دەدرێت:

١- پێشکەش کردنی داواکارییەك بۆ وەزارەتی ناوخۆ/ بەرێوەبەرایەتی گشتی دیوان/ بەرێوەبەرایەتی کۆمپانیا ئەمنییەکان و مۆڵەت پێدان لە رێگای بەرێوەبەرایەتی گشتی تۆمارکردنی کۆمپانیاکان.

٢- هاوپێچ کردنی مۆڵەتی تۆمارکردنی کۆمپانیا.

٣-پێشکەش کردنی پاکانەی باج.

٤- پێشکەش کردنی بەڵگەنامەکانی بەرێوەبەری رێگەپێدراوی کۆمپانیا.

٥- پێشکەش کردنی بەڵگەنامەی بەتاوان نەبوون (عدم محکومیە) کە دەبێت بەرێوەبەری رێگەپێدراوی کۆمپانیا هیچ تاوان یان کەتنێکی ئابڕوبەر ئەنجام نەدابێت بە پشتگیری بەرێوەبەرایەتی بەڵگەی تاوان.

٦- پێشکەش کردنی بەڵگەنامەکانی پارێزەری کۆمپانیا.

دووەم:

مۆڵەتی کارکردن بە پێشانگاکانی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل بەم مەرجانەی خوارەوە دەدرێت:

١- پێشکەش کردنی داواکارییەك بۆ وەزارەتی ناوخۆ/ بەرێوەبەرایەتی گشتی دیوان/ بەرێوەبەرایەتی کۆمپانیا ئەمنییەکان و مۆڵەت پێدان لە رێگای بەرێوەبەرایەتی هاتووچۆی تایبەتمەند.

٢- پێشکەش کردنی بەڵگەنامەکانی خاوەنی پێشانگا.

٣- پێشکەش کردنی پاکانەی باج.

٤- پێشکەش کردنی بەڵگەنامەی بەتاوان نەبوون (عدم محکومیە) کە دەبێت خاوەنی پێشانگا هیچ تاوان یان کەتنێکی ئابڕوبەر ئەنجام نەدابێت بە پشتگیری بەرێوەبەرایەتی بەڵگەی تاوان.

سێیەم:

١- دەکرێت کۆمپانیا داوای وەرگرتنی مۆڵەتی کار بۆ یەکێك لەو چالاکیانی کە لەم رێنماییە دیاری کراوە ، هاوردەکردن یان گواستنەوە یان فرۆشتن ، یان دوو چالاکی یان هەر سێ چالاکی.

٢-کۆمپانیا بۆی نیە لە پاڵ ئەم چالاکیانەی کە لە بڕگەی (١)ی سەرەوە دیاری کراوە هیچ چالاکیەکی تری بازرگانی ئەنجام بدات.

گرێبەستی ستانداردی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل

ماددەی (٤):

١- گرێبەستێکی ستانداردی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل لە لایەن وەزارەتی ناوخۆ رێك دەخرێت بە زمانی کوردی و عەرەبی.

٢- پێویستە گشت کۆمپانیا و پێشانگاکانی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل لە کاتی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل گرێبەستی بڕگەی (١)ی سەرەوە بەکاربهێنێت بۆ ئۆتۆمبێلی ژمارە کاتی یان تۆمارکراو.

٣- هیچ گرێبەستێکی تر جگە لەوەی لە بڕگەی (١)ی سەرەوە ئاماژەی پێدراوە لە بەڕێوەبەرایەتیەکانی هاتووچۆ کاری پێ ناکرێت لە کاتی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل بۆ یەکەم جار یان فرۆشتنی ئۆتۆمبێلی تۆمارکراو.

سیستەمی ئەلیکترۆنی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل

ماددەی (٥):

١- سیستەمێکی ئەلیکترونی بۆ فرۆشتنی ئۆتۆمبێل لە رێگای گرێبەستی ئەلیکترۆنی ستاندارد لە لایەن وەزارەتی ناوخۆ رێك دەخرێت و لەسەر وێب سایتی ئەلیکترۆنی وەزارەتی ناوخۆ (moi.gov.krd) دادەنرێت.

٢- هەر کۆمپانیایەك یان پێشانگایەکی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل کۆدێکی تایبەتی پێ دەدرێت بەرامبەر برێك رسومات کە لەم رێنماییە دیاری کراوە و ساڵانە نوێ دەکرێتەوە.

مەرجەکانی بارەگای کۆمپانیا یان پێشانگای فرۆشتنی ئۆتۆمبێل

ماددەی (٦):

١- پێویستە بارەگای کۆمپانیا یان پێشانگای فرۆشتنی ئۆتۆمبێل ڕووبەری لە (٥٠٠م٢) کەمتر نەبێت کە (١٠٠م٢) بۆ بارەگای کۆمپانیا یان پێشانگا دەبێت و (٤٠٠م٢) بۆ شوێنی نمایش کردنی ئۆتۆمبێل تەرخان دەکرێت.

٢- دەکرێت شوێنی نمایش کردنی ئۆتۆمبێل داخراو یان کراوە بێت.

٣- ئۆفیسی کۆمپانیا یان پێشانگا دەبێت بە لایەنی کەم ئەم ژوورانە لە خۆ بگرێت:

أ. ژووری بەڕێوەبەری رێگەپێدراو.

ب. هۆڵی پێشوازی کڕیاران.

ج. کافتریا.

٤- پێویستە کۆمپانیا یان پێشانگای فرۆشتنی ئۆتۆمبێل ژوورێکی تایبەت بۆ ئەرشیفی ئۆتۆمبێلە فرۆشراوەکان ئامادە بکات کە تێدا بۆ هەر ئۆتۆمبێلێك فایلێك رێك بخات کە ئەم بەڵگەنامانە لە خۆ بگرێت:

أ. گرێبەستی ستانداردی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل.

ب. وێنەیەکی رەنگاورەنگ لە منافیست و گشت بەڵگەنامەکانی ئۆتۆمبێلی فرۆشراوە بۆ یەکەم جار یان ئۆتۆمبێلی پێشتر تۆمارکراو و فرۆشراوە لەلایەن کۆمپانیا یان پێشانگا.

ماددەی (٧):

١- هیچ کۆمپانیا یان پێشانگایەکی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل ڕێگای پێ نادرێت ئۆتۆمبێل لەسەر جادە یان شۆستە نمایش بکات و ئەو کۆمپانیایە کە سەرپێچی دەکەن بەپێی ئەو پێبژاردانەی لەم ڕێنماییە دیاری کراون پێبژاردنی پێ دەکرێت و دەبێت ئۆتۆمبێلە زیادەکان لە کۆگای تایبەت بە کۆمپانیا یان پێشانگا کۆگا بکات.

٢- پێویستە کۆمپانیا یان پێشانگای فرۆشتنی ئۆتۆمبێل گشت مەرجەکانی بەرگری شارستانی جێبەجێ بکات بەپێی پشکنینی لیژنەی بەرگری شارستانی تایبەتمەند و هاوپێچی بکات لە کاتی پێشکەش کردنی داواکاری پێدانی مۆڵەتی کارکردن بۆ وەزارەتی ناوخۆ.

ماوەی تۆمارکردنی ئۆتۆمبێل

ماددەی (٨):

١- هەر ئۆتۆمبێلێکی هاوردە کراو کە بەپێی ئەم ڕێنماییە دەفرۆشرێت پێویستە لە ماوەی (٦٠) ڕۆژ لە واژووکردنی گرێبەستی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل تۆمار بکرێت بە پێچەوانەوە کریار دووچاری ئەو پێبژاردنە دەبێت کە لەم ڕێنماییە دیاری کراوە.

٢- هەر ئۆتۆمبێلێکی تۆمارکراو لە بەرێوەبەرایەتیەکانی هاتووچۆی هەرێم کە بەپێی ئەم ڕێنماییە دەفرۆشرێت پێویستە لە ماوەی (٣٠) ڕۆژ لە واژووکردنی گرێبەستی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل گواستنەوەی خاوەنداریەتی بۆ بکرێت لە فرۆشیار بۆ کریار ، بە پێچەوانەوە کریار و فرۆشیار دووچاری ئەو پێبژاردانە دەبن کە لەم ڕێنماییە دیاری کراوە.

٣-هەر ئۆتۆمبێلێکی فروشراو بەپێی برگەی (٢،١)ی سەرەوە لەو ماوەی دیاری کراوە فرۆشراو تۆمار نەکرا یان گواستنەوەی خاوەنداریەتی بۆ نەکرا ئەوا گرێبەستی فرۆشتن هەڵدەوەشێتەوە بەپێی ئەو پێبژاردانەی کە لەم ڕێنماییە دیاری کراوە پێبژاردن بەکۆمپانیا یان پێشانگای فرۆشیار دەکرێت

ماددەی (٩):

پێویستە لەسەر کۆمپانیای هاوردەکردن یان فرۆشتنی ئۆتۆمبێل ئەو ئۆتۆمبێلانەی کە هاوردەی کردووە دوای تێپەربوونی ماوەی (٩٠) ڕۆژ لەسەر داخل کردنی ئۆتۆمبێل لەسەر ناوی کۆمپانیا تۆماری بکات ئەگەر نەفرۆشرابێت لەو ماوەیەدا.

ئەحکامە دارییەکان

ماددەی (١٠):

یەکەم/ رسومات:

١- بڕی (٢,٠٠٠,٠٠٠) دوو ملیۆن دینار وەك رسوماتی ساڵانە بەرامبەر پێدانی مۆڵەتی کارکردن و نوێکردنەوەی کۆمپانیای (هاوردەکردن یان گواستنەوە یان فرۆشتنی ئۆتۆمبێل) ، ئەگەر تەنها یەك لەو سێ چالاکییەی هەڵبژارد.

٢-بڕی (٤,٠٠٠,٠٠٠) چوار ملیۆن وەك رسوماتی ساڵانە بەرامبەر پێدانی مۆڵەتی کارکردن ، ئەگەر کۆمپانیا دوو چالاکی هەڵبژارد.

٣-بڕی (٦,٠٠٠,٠٠٠) شەش ملیۆن دینار وەك رسوماتی ساڵانە بەرامبەر پێدانی مۆڵەتی کارکردن ، ئەگەر کۆمپانیا هەرسێ چاڵاکی هەڵبژارد.

٤-بڕی (٢,٠٠٠,٠٠٠) دوو ملیۆن دینار وەك رسوماتی ساڵانە بەرامبەر پێدانی مۆڵەتی کارکردن و نۆیکردنەوەی پێشانگای فرۆشتنی ئۆتۆمبێل.

٥-کۆمپانیا یان پێشانگای فرۆشتنی ئۆتۆمبێل بڕی (١,٠٠٠,٠٠٠) یەك ملیۆن دینار ساڵانە دەدات بە وەزارەتی ناوخۆ وەك رسوماتی پێدانی کۆدی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل بەپێی گرێبەستی ئەلیکترۆنی ستاندارد و ساڵانە بە هەمان بڕ کۆدەکەی نوێ دەکرێتەوە.

٦-بڕی (٢٥,٠٠٠) بیست وپێنج هەزار دینار وەردەگیرێت وەك رسوماتی پەسەندکردنی گرێبەستی ئەلیکترۆنی ستاندارد لە بەشی یاسایی بەرێوەبەرایەتیەکانی هاتووچۆی هەرێم.

٧-بڕی(٢٥٠,٠٠٠) دوو سەد وپەنجا هەزار دینار وەك رسوماتی پشکنینی لەو کۆمپانیا یان پێشانگانەی کە لەم رێنماییە دیاری کراون وەردەگیرێت بە مەبەستی وەرگرتن و نوێ کردنەوەی مۆڵەتی کارکردن.

دووەم/ پێبژاردنەکان :

١- بڕی (٥٠,٠٠٠) پەنجا هەزار دینار وەك پێبژاردنەکانی دواکەوتن لە پەسەندکردنی گرێبەستی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل.

٢- بڕی (١٠٠,٠٠٠) سەد هەزار دینار رۆژانە وەك پێبژاردنەکانی دواکەوتن لە نوێ کردنەوەی مۆڵەتی کاری کۆمپانیای (هاوردە و هێنان و فرۆشتنی ئۆتۆمبێل) و پێشانگای فرۆشتنی ئۆتۆمبێل و نوێ نەکردنەوەی کۆدی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل.

٣- بڕی (١٠٠,٠٠٠) سەد هەزار دینار وەك پێبژاردنەکانی نمایش کردنی هەر ئۆتۆمبێلێك لەسەر جادە و شۆستەکان لەگەڵ لابردنی سەرپێچی.

٤- بڕی (٧٠,٠٠٠) حەفتا هەزار دینار رۆژانە وەك پێبژاردن بۆ هەر ئۆتۆمبێلێك دەدرێت لە لایەن کۆمپانیای (هاوردەکەر یان فرۆشیار) و پێشانگای فرۆشتنی ئۆتۆمبێل لە کاتی تێپەربوونی ماوەی (٩٠) رۆژ لە سەر هاوردەکردنی ئۆتۆمبێل وتۆمار نەکردنی.

سێیەم:

١- ئەو بڕە رسوماتانەی خاڵەکانی (٥،٤،٣،٢،١)ی بڕگەی یەکەمی سەرەوە لە لایەن وەزارەتی ناوخۆ وەردەگیرێت و دەخرێتە سەر ئەژمێری کۆمپانیا ئەمنییەکان و رێگە پێدان لەدیوانی وەزارەتی ناوخۆ.

٢- ئەو بڕە رسوماتەی خاڵی (٧،٦)ی بڕگەی یەکەمی سەرەوە لە لایەن بەرێوبەرایەتیەکانی هاتووچۆ وەردەگیرێت و دەخرێتە سەر ئەژمێری پەرەپێدانی هاتووچۆ.

چوارەم:

١- ئەو بڕە پێبژاردنەی خاڵی (٢)ی بڕگەی دووەمی سەرەوە لە لایەن وەزارەتی ناوخۆ وەردەگیرێت و دەخرێتە سەر ئەژمێری کۆمپانیا ئەمنییەکان و رێگە پێدان لە دیوانی وەزارەتی ناوخۆ.

٢- ئەو بڕە پێبژاردنەی خاڵەکانی (٤،٣،١)ی بڕگەی دووەمی سەرەوە لەلایەن بەرێوبەرایەتیەکانی هاتووچۆ وەردەگیرێت و دەخرێتە سەر ئەژمێری پەرەپێدانی هاتووچۆ.

ماددەی (١١):

١- پێویستە کۆمپانیای هاوردەکردنی ئۆتۆمبێل پابەندبێت بە ڕێنمایی ژمارە (٤)ی ساڵی ٢٠٢٠ و هەر ڕێنماییەکی تر کە دواتر دەردەچێت تایبەت بە مەرجەکانی هاوردەکردنی ئۆتۆمبێل و بەرپرسیارەتی سەرپێچی کردنی ڕێنماییەکان دەکەوێتە ئەستۆی.

٢- کۆمپانیای گواستنەوەی ئۆتۆمبێل هیچ بەرپرسیارەتی هەبوونی سەرپێچی لە ڕێنماییەکان هاوردەکردنی ئۆتۆمبێل ناکەوێتە ئەستۆی و لە خاڵی سنووری ئەگەر ئۆتۆمبێلەکان لە پشکنین دەرنەچوون پێویستە لەسەر کۆمپانیای گواستنەوە ئەو ئۆتۆمبێلە بگەڕێنێتەوە.

٣-کەسی سروشتی بۆی هەیە ساڵانە (٢) دوو ئۆتۆمبێل هاوردە بکات و گشت بەرپرسیارەتی هەبوونی سەرپێچی لە ڕێنماییەکان دەکەوێتە ئەستۆی ئەو کەسە.

ماددەی (١٢):

١- لیژنەیەك لە بەرێوەبەرایەتیەکانی هاتووچۆ پێك دەهێنرێت بە مەبەستی پشکنینی ئەو کۆمپانیا و پێشانگانەی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل کە داواکاری پێشکەش دەکەن بۆ وەرگرتنی مۆڵەت یان نوێ کردنەوە بە مەبەستی دڵنیابوون لە هەبوونی مەرجەکان بە ئەندامیەتی نوێنەری بەشی زێدەرەوی لە سەرۆکایەتی شارەوانی پەیوەندیدار.

٢-لیژنەیەکی پشکنین و لیژنەیەکی بەدواداچوون لە بەرێوەبەرایەتیەکانی هاتووچۆ پێك دەهێنرێت بە ئەندامیەتی نوێنەری بەشی زێدەرەوی لە سەرۆکایەتی شارەوانی پەیوەندیدار بە مەبەستی پشکنینی کۆمپانیاکانی (هاوردە و فرۆشتی ئۆتۆمبێل) و پێشانگانەی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل بۆ دەست نیشان کردنی سەرپێچییەکان و ئەنجام دانی کاری پێویست بەپێی ئەم ڕێنماییە.

٣-ئەم لیژنانەی خاڵی (١و٢) سەرەوە هەر (٦) مانگ جارێك دەگۆردرێن.

ماددەی (١٣):

١- هیچ گرێبەستێکی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل لە دەرەوەی ئەم ڕێنماییە کاری پێ ناکرێت.

٢- ئەم ڕێنماییە هەموو جۆرە ئۆتۆمبێل و ئامێر و ماتۆرسکیلێك دەگرێتەوە.

ماددەی (١٤):

گشت ئەو کۆمپانیا و پێشانگانەی کە لە دوای ٢٠٢١/٦/١ خۆیان تۆمار نەکردووە دادەخرێن.

ماددەی (١٥):

ئەم ڕێنماییانە لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەی جێبەجێ دەکرێت لە ڕۆژنامەی (وەقایعی کوردستان).

ڕێبەر أحمد
وەزیری ناوخۆ